Motion

1977/78: 1278

av Jörn Svensson m. fl.
om fridlysning av duvhök

Allmänt om duvhöken

Duvhöken förekommer sparsamt i skogsområden i hela landet. Den är en kraftfull rovfågel och honan är betydligt större än hanen. Samma förhållande gäller för den mindre sparvhöken varför förväxlingar mellan duvhökshane och sparvhökshona lätt kan ske.

Duvhöken för ett tillbakadraget liv, framför allt under häckningstiden. Den häckar oftast i gammal, högvuxen barrskog, en skogstyp som med dagens rationella skogsbruk blir allt svårare att finna. Då den dessutom är mycket känslig för störningar under häckningsförberedelserna (mars–maj) måste artens framtid i landet betraktas som osäker.

Den är en överrumplingens mästare inriktad på medelstora fåglar och mindre däggdjur såsom kråkfåglar, duvor, trastar, hönsfåglar och ekorrar. Hökens långa stjärt gör den väl lämpad för jakt inne i skogen och den manövrerar skickligt mellan stammar och grenar. På öppna fält stryker den lågt över marken under jakten och utnyttjar skickligt terrängen för att överraska tilltänkta byten. Under häckningstiden, mars–augusti, jagar huvudsakligen den mindre hanen varför födan under denna tid främst utgörs av mindre bytesdjur såsom trastar och nötskrikor.

De gamla duvhökarna stannar kvar inom häckningsreviret året runt medan ungfåglarna lämnar föräldrarna i augusti–september. De stryker sedan omkring under vintern och dras då ofta till jordbruksbygderna i södra Sverige.

Jakten på duvhök

För hundra år sedan var duvhöken vanlig i nästan alla skogsområden i landet, men genom intensiv förföljelse understödd av skottpengar har den gått starkt tillbaka. Under perioden 1940–1960 påskyndades tillbakagången genom kvicksilverbetningen av utsädet. På senare år har en svag ökning konstaterats, men duvhöken förekommer fortfarande mycket sparsamt och är långt under sin tidigare numerär i landet.

I flera av Europas länder, bl. a. Spanien och Polen, är samtliga rovfåglar fridlysta. I Sverige är alla rovfåglar utom duvhöken totalfredade från jakt. Allmän jakttid på duvhök förekommer enligt 2 § jakttidsförordningen, i norra Sverige under tiden 1 sept.–30 nov, och i övriga riket under tiden 1 dec.–28 febr. Skyddsjakt är dessutom med stöd av 3 § nämnda förordning tillåten hela året inom ett avstånd av 200 meter från område för viltuppföd-

ning, hönsgård eller därmed jämförlig anläggning. Vidare kan länsstyrelse ge tillstånd för fångst med bur eller fälla vari levande djur används som lockbete under tiden 1 dec.–28 febr. samt för fångst med slagnät även under tiden 1 sept.–30 nov.

Förhållandet duvhök/fasan

De gamla hökarna stannar, som tidigare påpekats, kvar i skogsbygderna under vinterhalvåret medan ungfåglarna stryker omkring. Det är dessa kringstrykande ungfåglar, vilka skall försöka klara sig under sina första besvärliga vintrar, som orsakar den påstådda skadan för uppfödare av fasaner och i viss mån även rapphöns. Förutom dessa problem finns knappast något kontroversiellt med duvhöken.

Fasanen är en hönsfågel som härstammar från Asien. De första försöken till inplantering av fasan i Sverige gjordes på 1740-talet, men det var först mot slutet av 1800-talet som man på allvar började släppa ut i fasanerier uppdragna fåglar. Fasanen är numera mycket vanlig i södra och mellersta Sveriges slättbygder. Varje år släpps tusentals fasaner, som fötts upp lagom till jaktens början, ut från de numera talrika fasanerierna. Fasanen häckar även i vilt tillstånd.

Fasanerierna med massor av lämpliga bytesdjur fungerar givetvis som effektiva lockmedel för de kringstrykande unghökarna. Duvhökens skadegörelse påstås bero dels av att den skingrar fasanerna vid matplatserna, dels av direkt predation. Hur allvarlig skada åstadkommer då hökarna?

Görgen Göransson, som bedriver forskning på fasan vid Lunds universitet, har under några år undersökt duvhökens predation på fasaner på Revingefältet i Skåne (Skånes ornitologiska förenings tidning Anser nr 1 1975). Enligt dessa undersökningar gav duvhökens vinterpredation en reduktion av fasanstammen med 10-15 % medan människans jakt reducerade den med 28–35 %. Vidare anges att den normala vinterdödligheten inom ett kontrollområde utan mänskligjakt var 35-40 % av fasanpopulationen. Såväl jakt som duvhökspredation ryms alltså inom den normala vinterdödligheten och bör därmed föga påverka vare sig den häckande populationens storlek eller höstpopulationen. Göransson menar vidare att endast jägare som viltvårdar på ett olämpligt sätt behöver jaga duvhök. Duvhökens "skadeverkningar" kan begränsas genom att använda många små utfodringsplatser i anslutning till gott skydd.

Under vintern 1970/71 drabbade en tuberkulosepidemi i fasanerna inom ett av Göransson undersökt område. Det visade sig att hökarna tog ett betydligt större antal fasaner än normalt inom detta område. Det kanske rent av är så att duvhöken på sikt bidrar till att skapa livskraftigare fasanbestånd genom att ta bort eventuella smittobärare och andra svaga djur?

Totalfreda duvhöken

Rovfåglarna är en hårt utsatt djurgrupp och i Sverige är flera arter på gränsen till utrotning. Kungsörn, havsörn, pilgrimsfalk, jaktfalk, glada och berguv har reducerats till blott en spillra av forna stammar genom mänskliga aktiviteter. Härvid har jakten varit en starkt bidragande faktor.

Duvhöken är den enda större rovfågel, vilken fångar fåglar i flykten, som vi har utsikt att få behålla inom större delen av vårt land. Detta innebär att den är så gott som ensam i sin uppgift att hålla nere de starka och livskraftiga populationerna av nötskrika, kråka, måsfåglar m. fl. arter.

Fasanuppfödning bedrivs främst för att ge tillfälle till nöjesjakt och den bedrivs endast av ett litet fåtal människor i större skala. Det kan inte vara riktigt att detta fåtal skall få bestämma över numerären för en för balansen i naturen så viktig art som duvhöken. Aktiv viltvård får inte innefatta att en inhemsk art skall stå tillbaka för en inplanterad art, som dessutom helt saknar betydelse för folkhushållet.

I dagens upplysta tider då rovdjurens betydelsefulla roll i naturen framstår allt klarare för allt fler människor måste det betraktas som mycket anmärkningsvärt att jakt på duvhök fortfarande är tillåten. Rovfågelhatet lever fortfarande kvar inom vissa kretsar.

Den framlidne jägaren och f. d. redaktören för Svensk jakt Malcolm Wallerstedt skrev följande tänkvärda ord vid något tillfälle: "Jag har aldrig skjutit en duvhök. Jag avstår från många fasaner om jag får uppleva duvhökens vilda jakt. Jag brukar aldrig skjuta på mina jaktkamrater, åtminstone icke på de jag beundrar."

Med hänvisning till det ovan anförda föreslås

att riksdagen beslutar uttala att duvhöken i likhet med övriga rovfåglar bör totalfridlysas i hela riket.

Stockholm den 24 januari 1978

JÖRN SVENSSON (vpk)

TORE CLAESON (vpk) OSWALD SÖDERQVIST (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)